

RIZIKOVÉ PRIRÁŽKY NA DLHOPISY V NOVEMBRI MEDZIROČNE KLESLI V 16 ŠTÁTOCH EUROZÓNY

Koncom novembra 2024 malo Slovensko najnižšiu rizikovú prirážku na vládne dlhopisy od augusta 2022. Prirážky štátov eurozóny sa postupne približujú k nemeckej referenčnej hodnote a rozptyl medzi nimi sa oproti roku 2022 značne zmenšil. Vyplyva to z údajov Európskej centrálnej banky.

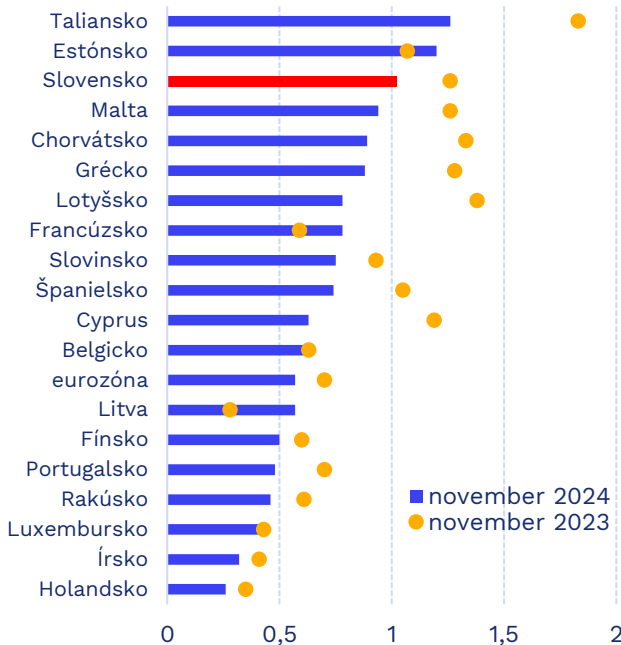
- Riziková prirážka vyjadruje rozdiel v úrokovej sadzbe na 10-ročné dlhopisy krajiny oproti Nemecku, ktoré je vnímané ako bezriziková investícia pre investorov. Aktuálne si Slovensko vie na trhoch požičať za 3,33 % ročne, čo je o 1,02 percentuálneho bodu (teda 102 základných bodov) viac ako v Nemecku.
- Aj napriek poklesu úrokovej sadzby z 3,86 % v novembri 2023 sme sa medziročne posunuli z piateho na tretie miesto s najvyššou prirážkou v eurozóne. V jej znižovaní nás predbehlo Grécko, Chorvátsko a Lotyšsko. Naopak, zaradilo sa za nás Estónsko. Najvyššiu prirážku na úrovni 126 základných bodov má Taliansko (Graf 1).
- Vďaka členstvu v eurozóne a z toho vyplývajúcej stabilnej menovej politike si vieme požičať o polovicu lacnejšie ako Maďarsko (6,63 %), aj ako Poľsko (5,66 %) či Česko (4,1 %). Ich dlhopisy sú vydávané v národných menách. Majú tiež vyššie kľúčové úrokové sadzby centrálnych bánk, ktoré úrokovú sadzbu štátnych dlhopisov zvyšujú.

BEZDETŇÝCH ŽIEN PRIBUDLO TAKMER V CELEJ EURÓPE

Na Slovensku je bezdetných 11,5 % 49-ročných žien. Za posledných 20 rokov bezdetnosť u nás vzrástla o dva percentuálne body (p.b.). V Španielsku a Taliansku, kde je výskyt bezdetnosti najvyšší v sledovaných štátoch Európy, sa rodí najmenej detí. Vyplyva to z dát OECD.

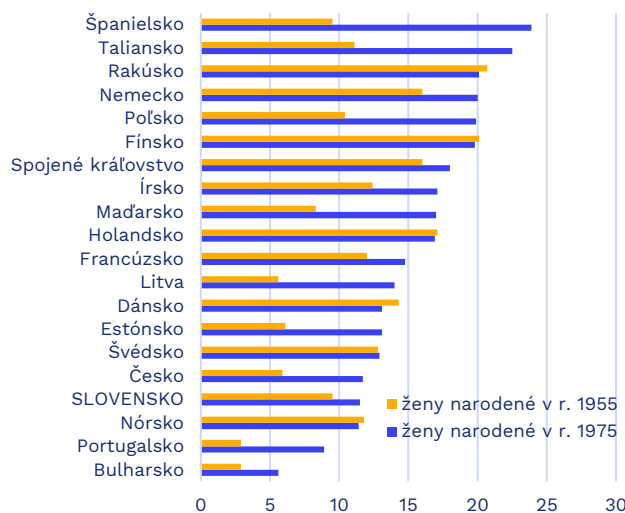
- Podiel žien, ktoré sa narodili v roku 1975 a nemajú žiadne dieťa, sa v Európe pohybuje od 5,6 do 23,9 %. Viac ako pätinu bezdetných žien majú Španielsko, Taliansko, Rakúsko a Nemecko. Naopak, v Bulharsku a Portugalsku ich je menej ako desatina.
- Za ostatných 20 rokov sa podiel týchto žien zvýšil takmer vo všetkých štátoch Európy. Počas tohto obdobia najviac bezdetných žien pribudlo v Španielsku (+14,4 p. b.), Taliansku (+11,4 p.b.) a Poľsku (+9,5 p. b.) – Graf 2.
- Naopak, v Dánsku sa ich podiel znížil o 1,2 p.b. a pomerne nízky zostal v Nórsku (11 %) a Švédsku (13 %).
- Štáty s vyšším podielom bezdetných žien majú nižšiu úhrnnú plodnosť, teda priemerný počet narodených detí pripadajúcich na ženu (Graf 3).

Graf 1: Rizikové prirážky štátov eurozóny k nemeckému benchmarku (%)

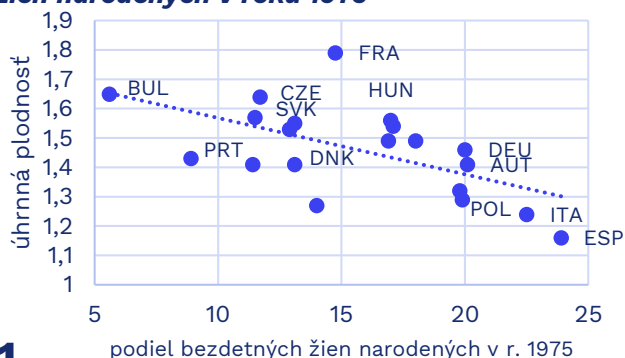
Zdroj: ECB

Graf 2: Podiel bezdetných žien narodených v rokoch 1955 a 1975 (%)

Zdroj: OECD

Graf 3: Úhrnná plodnosť a podiel bezdetných žien narodených v roku 1975

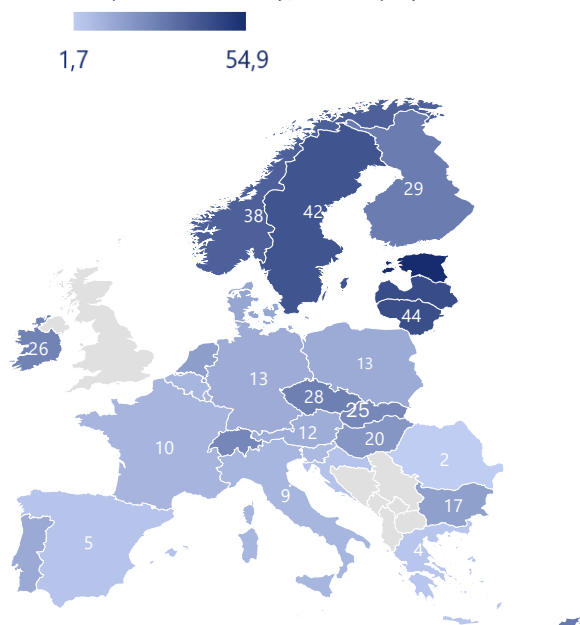
Zdroj: OECD, Eurostat

NA SLOVENSKU V ROKU 2023 PRACOVALA ŠTVRTINA DÔCHODCOV, PRIEMER EÚ JE 13 %

Počas poberania starobného dôchodku nepracovalo na Slovensku 75,3 % ľudí (priemer EÚ je 87 %). V zamestnaní pokračovalo 24,7 % ľudí, čo je o 11,7 percentuálneho bodu viac ako priemer EÚ. Vyplýva to z dotazníkového prieskumu Eurostatu (Graf 4).

- Najvyšší podiel pracujúcich dôchodcov bol v pobaltských štátoch. Menej ako päťpercentný podiel zaznamenalo Španielsko, Grécko a Rumunsko.
- Zo susedných štátov pracovalo najviac dôchodcov v Česku (27,5 %). V Maďarsku, Poľsku a Rakúsku zároveň pracovalo a poberalo starobný dôchodok v porovnaní so Slovenskom menej ľudí.
- V Dánsku, Holandsku a Taliansku výrazne viac ako 50 % ľudí pokračovalo v zamestnaní, pretože ich práca bavila. Najnižší podiel ľudí uviedlo tento dôvod v Španielsku, na Cypre a Slovensku (20,4 %).
- Finančná núdza bola pre viac ako polovicu ľudí hlavným dôvodom pre pokračovanie v práci na Cypre, v Rumunsku a Bulharsku. Vo Švédsku, Česku a Luxembursku pracovalo z finančných dôvodov menej ako 14 % ľudí. Na Slovenku ich bolo 30 %.

Graf 4: Podiel pracujúcich starobných dôchodcov (50-74 rokov), 2023 (%)

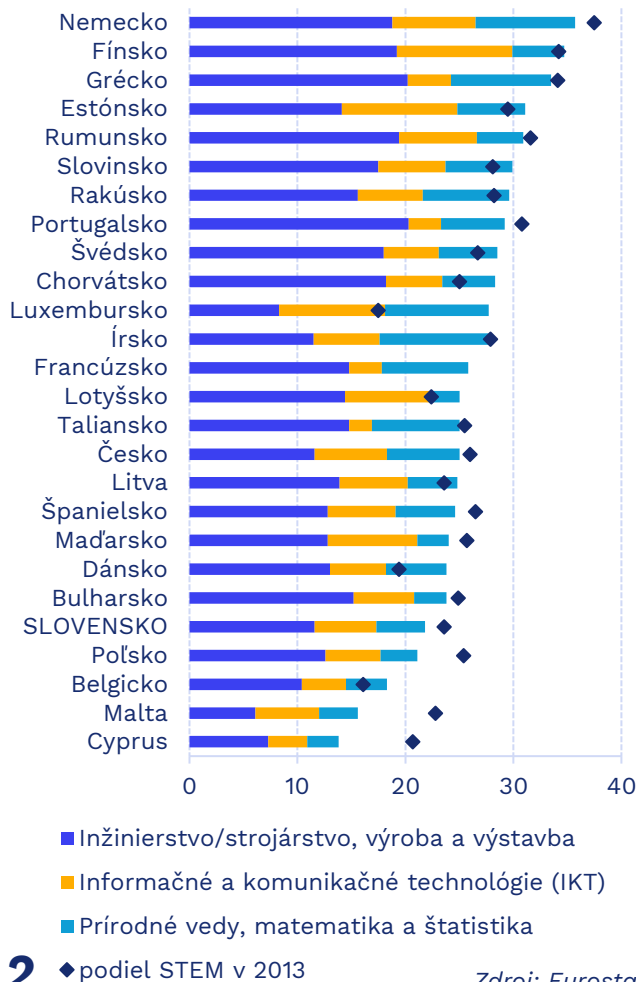
Zdroj: Eurostat

SLOVENSKO MÁ RELATÍVNE MÁLO ŠTUDENTOV PRÍRODNÝCH A TECHNICKÝCH ODBOROV

Na Slovensku študovalo v roku 2022 prírodné vedy, matematiku, IT a strojárstvo (STEM odbory) 21,8 % študentov. Ide o piaty najnižší podiel v EÚ, príčinou je aj odchod študentov do Česka. Najvyšší podiel má Nemecko a Fínsko, najnižší Cyprus (Graf 5).

- Z okolitých štátov malo v roku 2022 najviac študentov STEM Rakúsko (29,6 %). Nasleduje Česko s 25 % a Maďarsko s 24 %. Poľsko sa s 21,1 % nachádza za Slovenskom. Priemer EÚ bol 26,1 %.
- V roku 2013 bolo na Slovensku 23,6 % študentov STEM odborov, odvtedy podiel klesol o necelé 2 p.b. Naše čísla znižuje odchod absolventov stredných škôl do Česka, kde 30 % novoprijatých slovenských študentov tvorili v roku 2018 študenti STEM odborov (Inštitút vzdelávacej politiky).
- Na Slovensku sa v rokoch 2013-2022 zmenila aj štruktúra STEM študentov. Kým najpopulárnejšie strojárstvo a inžinierstvo klesli zo 14,8 % na 11,6 %, podiel IT študentov stúpol z 3,6 % na 5,7 %. Mierny pokles (0,7 p.b.) bol v prírodných vedách, matematike a štatistike. Podobný trend je v celej EÚ.
- Od roku 2013 najviac stúpol podiel študentov IT v Luxembursku (+6,1 p.b.), Rumunsku (+5,9 p.b.) či Maďarsku (+4,5 p.b.) a nárast bol aj na Pobaltí. Írsko, Malta, Grécko a Cyprus zaznamenali mierny pokles.
- Cieľom EÚ je zatriktívniť štúdium STEM odborov, primárne pre ženy, ktoré ich študujú vo výrazne menšej miere ako muži.

Graf 5: Podiel STEM študentov v roku 2022 (%)

Zdroj: Eurostat